

සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
கூட்டுறவு அபிவிருத்தித் திணைக்களம்
DEPARTMENT OF COOPERATIVE DEVELOPMENT

දුරකථනය } 011-2478373
 Telephone } 011-2478374
 011-2478376

නැ.පෙ.419, අංක 330, යුනියන් පෙදෙස, කොළඹ 02
 த.பெ.இ.419, இல. 330, யூனியன் ப்ளேஸ், கொழும்பு 02
P.O.Box 419, No. 330, Union Place, Colombo 02

ෆැක්ස් } 011-2478386
 தொலைநகல் } 011-2478377
 Fax }

විද්‍යුත් තැපෑල } info@coop.gov.lk
 மின்னஞ்சல் } depcoopdev@gmail.com
 e-mail }

වෙබ් අඩවිය } www.coop.gov.lk
 இணையத்தளம் }
 Web Site }

මගේ අංකය } ස.සං.දෙ./බැංකු/2/4
 எனது இல }
 My No }

ඔබේ අංකය }
 உமது இல }
 Your No }

දිනය } 2023.05.10
 திகதி }
 Date }

වක්‍රලේඛ - බැ/නි/ඒ/2023/04

සියළුම මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති සහ
 සංගම්වල ගරු සභාපතිවරුන් වෙත,

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මහජනයා වෙත කරනු ලබන දැනුම්දීම් - පිරමීඩ වර්ගයේ තහනම් යෝජනා ක්‍රම
 සහ ශ්‍රී ලංකාව තුළ විවිධ පාර්ශවයන් විසින් සිදු කරනු ලබන වංචා සහ මූල්‍ය අක්‍රමිකතා පිළිබඳව සමුපකාර
 අංශය දැනුවත් කිරීම.

1. හැඳින්වීම

I. විවිධ සමාගම් සහ පුද්ගලයන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන පිරමීඩ වර්ගයේ තහනම් මූල්‍ය
 යෝජනා ක්‍රම සහ පරිගණක පද්ධති හරහා සහ වෙනත් තාක්ෂණික ක්‍රමවේදයන් භාවිතා
 කරමින් සිදු කරනු ලබන වංචාවලට සමුපකාර මූල්‍ය සේවා සමිතිවල තැන්පත් කර ඇති මුදල්
 ආපසු ලබාගෙන, එම කටයුතුවල නිරත වී තම ඉතුරුම් හානියට පත් කර ගන්නා
 තැන්පත්කරුවන් සහ සමුපකාරිකයන් දැනුවත් කිරීම පිණිස මෙම වක්‍රලේඛ උපදෙස් නිකුත්
 කරනු ලැබේ.

2. පිරමීඩ වර්ගයේ තහනම් යෝජනා ක්‍රම

I. 1988 අංක 30 දරණ බැංකු පනතේ 83ඇ වගන්තිය උල්ලංඝනය කරමින් පිරමීඩ ආකාරයේ
 තහනම් යෝජනා ක්‍රම විශාල ලෙස ක්‍රියාත්මක වන අතර, සමුපකාර සමිතිවල තම ඉතුරුම්
 ලෙස තැන්පත් කර තිබූ මුදල් ආපසු ලබා ගනිමින් මෙම නීති විරෝධී කාර්යන්හි නිරත වී තම
 මුදල් අහිමි කරගන්නවා පමණක් නොව නීතිමය කටයුතු වලට තම කාලය හා මිල මුදල් වැය
 කිරීමට ද සාමාන්‍ය ජනතාවට සිදු වී ඇත.

II. 1988 අංක 30 දරණ බැංකු පනතේ 83ඇ වගන්තියේ මෙසේ දැක්වේ.

“මුදලින් හෝ මූල්‍ය වටිනාකමකින් දායක වීමට හෝ මුදල් හෝ මූල්‍ය වටිනාකම ගෙවීමට
 සහභාගීකරුවෙකුට නියම කරනු ලබන සහභාගීකරුවෙකු විසින් උපයනු ලබන ප්‍රතිලාභ -
 (අ) එම යෝජනා ක්‍රමයේ සහභාගීකරුවන්ගේ සංඛ්‍යාවෙහි වැඩිවීම මත ; හෝ
 (ආ) එම යෝජනා ක්‍රමයේ සහභාගීකරුවන් විසින් ගෙවා ඇති දායක මුදල් වැඩි වීම මත

ප්‍රධාන වශයෙන් තීරණය වන්නා වූ යෝජනා ක්‍රමයක් කිසිම තැනැත්තෙකු විසින් කෙළින් ම හෝ අන්‍ය ආකාරයකින් කිරීම, ප්‍රචාරය කිරීම, පැවැත්වීම, මුදල් සැපයීම, කළමනාකරණය කිරීම හෝ විධාන කිරීම නොකළ යුතු ය.”

“මෙම විධිවිධාන කඩ කරන යම් තැනැත්තෙක් වරදකට වරදකරු වන අතර, මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකු ඉදිරියේ පැවැත්වෙන ලඝු විභාගයකින් පසු වැරදිකරු කරනු ලැබීමේ දී ඔහු අවුරුදු 3කට නොවැඩි කාලයක් සඳහා දෙආකාරයෙන් එක් ආකාරයක බන්ධනාගාරගත කිරීමකට හෝ රුපියල් මිලියන එකක් නොඉක්මවන දඩයකට හෝ එම බන්ධනාගාරගත කිරීම සහ දඩය යන දඬුවම් දෙකටම හෝ යටත් විය යුතු ය.”

3. විවිධ පාර්ශවයන්, විවිධ ආකාරයට සිදුකරණ මූල්‍ය වංචා

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කර ඇති මාධ්‍ය නිවේදනය පරිදි පොදු ජනතාව රචනා වංචනික පාර්ශවයන් විසින් මුදල් රැස් කිරීම සඳහා පහත දැක්වෙන ව්‍යාජ උපක්‍රමයන් අනුගමනය කරන බව නිරීක්ෂණය වේ.

- I. පාර්සල් වංචා
- II. ලොතරැයි වංචා
- III. රැකියා වංචා
- IV. විවාහ පොරොන්දු වංචා
- V. නිෂ්පාදන වංචා
- VI. පුණ්‍යාධාර වංචා
- VII. අනන්‍යතා සොරකම්
- VIII. ක්‍රිප්ටෝ ව්‍යවහාර මුදල් වංචා/අත්‍ය ව්‍යවහාර මුදල්
- IX. ආයතනික වංචා

මෙම වංචනික උපක්‍රමයන්, දුරකථන ඇමතුම්, අන්තර්ජාලය, මුහුණු පොත වැනි සමාජ මාධ්‍ය ජාලයන් හරහා ජනතාව නොමඟ යවමින් ව්‍යාජ පොරොන්දු ලබා දෙමින් ක්‍රියාත්මක කරන අතර, සැලකිය යුතු ජන කොට්ඨාසයක් මේවායින් පීඩාවට පත්ව ඇත.

තවද, සමුපකාර බැංකු පද්ධතියේ තැන්පත් මුදල් ආපසු ලබා ගනිමින් සහ එම පද්ධතිය හරහා ණය ලබා ගනිමින් මෙම ව්‍යාජ යෝජනාවන්ට රැඳී කටයුතු කිරීමෙන් තමන් උපයාගත් මුදල් අහිමිකරගත් පාර්ශවයන් පිළිබඳව නිතර වාර්තා වේ.

4. සමුපකාර සමිති / සංගම්වල කාර්යභාරය

පිරමීඩ ක්‍රම සහ ඉහත නව ආකාරයේ වංචා වලින් සමුපකාර අංශයේ සාමාජික සාමාජිකාවන් මෙන්ම පොදු ජනතාව ද ගලවා ගැනීම සඳහා පහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ගයන් සහ වෙනත් උපක්‍රම කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කරන මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමි.

- I. තැන්පත් ගිණුම්වලින් මුදල් ආපසු ලබා ගැනීමට පැමිණි විට එසේ මුදල් ඉවත් කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳව ගණුදෙනුකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කර මෙවැනි දෑ

සඳහා මුදල් ලබා ගන්නේ නම් අවශ්‍ය උපදෙස් දීම හා එම හානිවලින් වලක්වා ගැනීමට කටයුතු කිරීම.

- II. ජනතාවගේ දැන ගැනීම සඳහා මේ සමඟ එවන දැන්වීම් හා වෙනත් යෝග්‍ය දැන්වීම් සකස් කර ග්‍රාමීය බැංකු පරිශ්‍රයන්හි ප්‍රදර්ශනය කිරීම.
- III. පුවත්පත් හා මාධ්‍යවල දක්නට ලැබෙන මෙවැනි ව්‍යාජ ගණුදෙනුවලට සම්බන්ධ තොරතුරු පිළිබඳ සමුපකාර බැංකු පරිශ්‍රයන්හි ප්‍රදර්ශනය කිරීම.
- IV. හැකි සෑම අවස්ථාවකම ජනතාවගේ මූල්‍ය සාක්ෂරතාව නැංවීම සඳහා සමිති බල ප්‍රදේශයන්හි රැස්වීම්, සාකච්ඡා, සම්මන්ත්‍රණ, මාර්ග සංදර්ශන ආදිය පැවැත්වීම.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම සහ ජාල අලෙවිකරණ වැඩසටහන් මඟින් ඇතිකරන අන්තරායකර බලපෑම පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2006 මැයි මස නිකුත් කල උපදෙස් පත්‍රිකාවක් ද, 2023.03.20 දින ප්‍රසිද්ධ පුවත්පත් දැන්වීමක් මඟින් පිරමිඩ වර්ගයේ තහනම් යෝජනා ක්‍රියාත්මක ආයතන 03කට එරෙහිව බැංකු පනතේ 83 (ආ) වගන්තිය යටතේ අපරාධමය නඩු කටයුතු පැවරීමට සලකා බලනු පිණිස ගරු නීතිපතිවරයා වෙත ඉල්ලීම් කර ඇති බවද සඳහන් පත්‍රිකාවක් ද මේ සමඟ අමුණා ඉදිරිපත් කරමි.

මෙම වක්‍රලේඛ උපදෙස් පිළිබඳව ඔබ සමිතියේ/සංගමයේ සාමාජිකයින්, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ කාර්ය මණ්ඩලය දැනුවත් කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා මෙන් කාරුණිකව අවධාරණය කරමි.

ඩී. ජීවනාදන්
සමුපකාර සංවර්ධන කොමසාරිස් සහ
සමුපකාර සමිති රෙජිස්ට්‍රාර්

පිටපත්

- 1. අධ්‍යක්ෂක ජනරාල්
(ජාතික සමුපකාර සංවර්ධන ආයතනය) - කරු.දැ.පි
- 2. දෙපාර්තමේන්තුවේ සියළුම මාණ්ඩලික නිලධාරීන් - කරු.දැ.පි හා අ.ක.ස
- 3. සමුපකාර සමිති අධීක්ෂණ නිලධාරීන් - කරු.දැ.පි හා අධීක්ෂ කටයුතුවලදී අවධානය යොමුකිරීම සඳහා
- 4. විගණන නිලධාරීන් - කරු.දැ.පි හා වාර්ෂික විගණනයදී අවධානය යොමුකිරීම සඳහා

මහජනතාව වෙත කරනු ලබන දැනුම් දීමයි

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
இலங்கை மத்திய வங்கி
CENTRAL BANK OF SRI LANKA

පිරමීඩ වර්ගයේ තහනම් යෝජනා ක්‍රම

1988 අංක 30 දරණ බැංකු පනතේ 83අඟ වගන්තිය උල්ලංඝනය කරමින් තහනම් යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක වන බවට මහජන පැමිණිලි විශාල ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත ලැබී ඇත.

ඒ අනුව පහත ආයතන තුන සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන් විසින් බැංකු පනතේ 83අඟ වගන්තියට පටහැනිව ක්‍රියාත්මක වන්නේද යන්න පිළිබඳව සොයා බැලීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මඟින් බැංකු පනතේ 83අඟ වගන්තිය යටතේ විමර්ශනයක් සිදු කරන ලදී.

- (i) Fast 3Cycle International (Pvt) Ltd (F3C)
- (ii) Sport Chain App, Sports Chain ZS Society Sri Lanka
- (iii) OnmaxDT

මෙම විමර්ශන වාර්තාවන්ට අනුව, ඉහත සඳහන් ආයතන තුන සහ එහි අධ්‍යක්ෂවරු, ප්‍රවර්ධකයන් සහ නිර්මාතෘවරුන් බැංකු පනතේ 83අඟ වගන්තියට පටහැනි ලෙස ක්‍රියා කර ඇති බව තීරණය කරන ලදී.

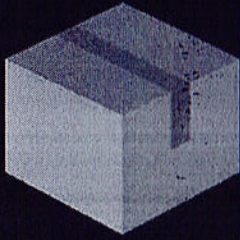
ඒ අනුව බැංකු පනතේ 83අඟ වගන්තිය යටතේ අපරාධමය නඩු කටයුතු පැවරීමට සලකා බලනු පිණිස ගරු නීතිපතිවරයා වෙත ඉල්ලීමක් යොමු කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, අංක 30, ජනාධිපති මාවත, කොළඹ 01

 (Hotline) 1935 / +94 11 247 7966

වටිනාවලට තොරවටෙන්න!

පාර්සල් වංචා

- වටිනා පාර්සල් සහ කැඩී
- නාඳුනන පුද්ගලයින්ගෙන් ලැබෙන පණිවුඩ
- විවිධ ශාස්ත්‍ර අයකිරීම්

ලොතරැයි වංචා

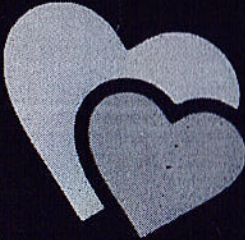
- අනපේක්ෂිත ලොතරැයි ජයග්‍රහණ
- නාඳුනන පුද්ගලයින්ගෙන් ලැබෙන පණිවුඩ
- විවිධ ශාස්ත්‍ර අයකිරීම්

රැකියා වංචා

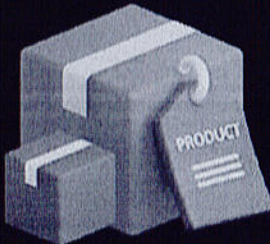
- ඇදහිය නොහැකි තරමේ රැකියා ලාභ
- වහාම සේවයට බඳවා ගැනීමට සූදානම
- බඳවා ගැනීම ප්‍රථම පොඬු මුදලක් ඉල්ලීම

ජේම වංචා

- විවාහ පොරොන්දු
- නිවසක් ඉදි කිරීමට සැලසුම් කිරීම
- මූල්‍ය සහාය පැහිම

නිෂ්පාදන වංචා

- අඩු පිරිවැයක් සමග ඉහළ ප්‍රතිලාභ
- භාණ්ඩ භෞතිකව පරීක්ෂා කිරීමට ඇති අකමැත්ත
- අත්තිකාරම් මුදල් ගෙවන ලෙස ඉල්ලා සිටීම

පුණ්‍යාධාර වංචා

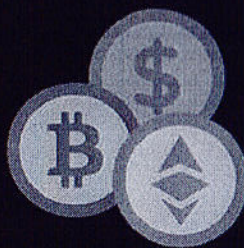
- ඇදහිය නොහැකි තරමේ යහපත් පුණ්‍ය කටයුත්තක් වීම
- හදිසි පරිත්‍යාග සඳහා ඉල්ලීම්
- පෞද්ගලික මූල්‍ය තොරතුරු ඉල්ලා සිටීම

අනන්‍යතා සොරකම්

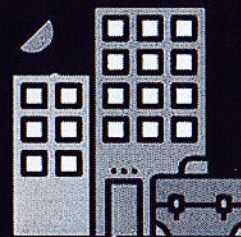
- නාඳුනන පුද්ගලයින් පෞද්ගලික තොරතුරු ඉල්ලා සිටීම
- නැතිවූ/ සොරකම් කළ හඳුනා ගැනීමේ ලේඛන
- මූල්‍ය දත්ත වෙත නිකිවරෝධී ලෙස පිවිසීමට තැත් කිරීම

ක්‍රිප්ටෝ (Crypto) මුදල් වංචා

- කෙටි කලක් තුළ ඉක්මන් ප්‍රතිලාභ
- ඉතා ආකර්ශණීය අලෙවිකරණය
- නිශාමන අධිකාරියක් නොතිබීම

ආයතනික වංචා

- ආයාචිත (Spam) ඊමේල් පණිවුඩ
- දත්ත පද්ධතිවලට අනවසරයෙන් ඇතුළු වීම
- සොරකම් කළ හෝ අයවා ලෙස පරිහරණය කළ වත්කම්

විශ්වාස කිරීමට පෙර දෙවරක් සිතන්න

ඔබේ පෞද්ගලික දත්ත සුරකින්න

පුහුණ අසන්න

රැල්ලට

හසු හොචන්න

ඔබේ මුදලට කුමක් සිදු වන්නේ ද යන වග දැන ගන්න

සහාය පතන්න

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය වූද්ධි ඒකකයේ පණිවුඩයකි.

www.fusrilanka.gov.lk 0112 477125 / 0112 477509

පත්‍රිකා මාලාව
අංක 4

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම
සහ

ජාල අලෙවිකරණ වැඩසටහන් මගින් ඇතිකරන අන්තරායකර බලපෑම්

ජාල අලෙවිකරණ යෝජනා ක්‍රම ලෙස පෙනී සිටිමින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් සහභාගිවන්නන් විශාල සංඛ්‍යාවක් ආකර්ශනය කරගෙන සිටි පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව හඳුනාගැනීමට මෑත අතීතයේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට හැකිවී තිබේ. මෙවැනි යෝජනා ක්‍රම මගින් ආර්ථිකය හා සහභාගිවන්නන් මත ඇතිකළ හැකි අනතුරුදායක තත්ත්වය හඳුනාගත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් එම යෝජනා ක්‍රමවල ව්‍යාප්තිය වැළැක්වීම සඳහා කඩිනම් පියවර ගන්නා ලදී. මෙහිලා මෙවැනි යෝජනා ක්‍රම ශ්‍රී ලංකාවෙහි නීති විරෝධී ඒවා ලෙස සැලකීමට නීතිමය සංශෝධන ඇතිකරන ලද අතර පිරමිඩාකාර යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳව මහජනතාවට අවබෝධයක් ලබාදීම සඳහා දැනුම්වත් කිරීමේ වැඩපිළිවෙළක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එම වැඩපිළිවෙළෙහි කොටසක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරනු ලබන මෙම පත්‍රිකාව මගින් විවිධ පිරමිඩ ක්‍රමවල ස්වරූප, ඒවා මගින් ඇතිකරන හානිකර ප්‍රතිඵල හා පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම හඳුනාගැනීමට හේතුවුවන් සපයනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2006 මැයි

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම සහ ජාල අලෙවිකරණ වැඩසටහන් මගින් ඇතිකරන අන්තරායකර බලපෑම්

වැඩ වෙනසකින් තොරව ඉක්මනින් ම ධනවත් වීමේ යෝජනා ක්‍රමයකට සම්බන්ධ වන්නැයි කියමින් කවුරුන් හෝ කවද හෝ ඔබට සමීප වුවා ද ?

පරිස්සම්වන්න, මෙය ශ්‍රී ලංකාව තුළ නීති විරෝධී පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක් විය හැක.

ඔබට ඔබේ මුදල් නැතිවෙනවා පමණක් නොව චෝදනාවලට ලක්වීමට සහ සිර දඬුවම් විඳීමට පවා සිදුවිය හැක.

“දිගු කාලීන වේදනා ජනිත කරමින්, මූල්‍ය විනාශයන්ට අමතරව පුද්ගලික හා සමාජ ව්‍යසනයන්ට හේතු වෙමින් වඩ වඩාත් ප්‍රබල අයුරෙන් පැතිරෙන නිසාත්, වටහාගැනීමට අපහසු, කලාතුරකින් අධ්‍යයනය කෙරෙන සහ විවිධ නම්වලින් හැඳින්වෙන මේවා තවදුරටත් විනාශකාරී විය හැකි බැවින්” ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ පිරමිඩ ඇලර්ට් (Pyramid Alert) සංවිධානය විසින් පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම මූල්‍ය සුනාමියක් ලෙස හඳුන්වා ඇත.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක් යනු කුමක් ද ?

යම් යෝජනා ක්‍රමයක් යටතේ කිසියම් පුද්ගලයකු එම යෝජනා ක්‍රමයට වෙනත් අය බඳවාගැනීමේ හිමිකම ලබාගැනීම සඳහා ගෙවීමක් කර ඒ සඳහා ආදායමක් ලබාගන්නා ක්‍රමයක් පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක් ලෙස අර්ථ දැක්වෙයි. අලුතෙන් බඳවාගනු ලැබූ අය ද තවදුරටත් වෙනත් අය බඳවා ගැනීමේ අයිතිය ලබාගැනීම සඳහා ගෙවීමක් කරන අතර අලුතෙන් අය බඳවාගැනීම වෙනුවෙන් ආදායම් ලබති. කල්ගත්ම නවකයින් විශාල ස්ථර වලින් යෝජනා ක්‍රමයට හඳුන්වා දීමත් සමග සහභාගිවන්නන්ගේ රාශිගත ධුරාවලිය පිරමිඩයක් ලෙස නිර්මාණය වීම නිසා මෙවැනි යෝජනා ක්‍රමයකට පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක් යැයි කියනු ලබයි. පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක සුවිශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ එකිනෙක මට්ටමේ දී නවක සහභාගිවන්නන් ලෙස යෝජනා ක්‍රමයට ඇදී එන සහභාගිවන්නන්ගේ සංඛ්‍යාව ගුණෝත්තර ශ්‍රේණියක ආකාරයෙන් වේගයෙන් වැඩිවීමයි. පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයෙහි පහළ මට්ටමේ සිටින සහභාගිවන්නන් විශාල පිරිසකට තමන් යෝජනා ක්‍රමයට යෙදූ මුදල් පහත විස්තර කර ඇති ආකාරයෙන් නොවැළැක්විය හැකි ලෙස අහිමි වෙනු අපට දැකිය හැක. පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම සැලසුම් සහගත පාරිභෝගික වංචා ලෙස සලකනු ලබන්නේ එම නිසයි.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමවලට එරෙහිව බලපවත්නා නීති

ආර්ථිකය මත ඇතිකළ හැකි අනතුරුදයක තත්ත්වය හේතුවෙන් පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම ශ්‍රී ලංකාවෙහි තහනම් කොට ඇත. පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමවල ක්‍රියාකාරීත්වය වළක්වනු වස් 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනත පහත සඳහන් නියමයන් අඩංගු වන පරිදි සංශෝධනය කොට ඇත.

“සහභාගිවන්නන් උපයන ප්‍රතිලාභ

අ. සහභාගිවන්නන් සංඛ්‍යාව වැඩිවීම

ආ. යෝජනා ක්‍රමයට සහභාගිවන්නන් විසින් ගෙවා ඇති දයක මුදල් වැඩිවීම මත,

ප්‍රධාන වශයෙන් නිර්ණය වන්නා වූ යෝජනා ක්‍රමයක් කිසිම තැනැත්තෙකු විසින් කෙලින් ම හෝ අන් ආකාරයකින් ආරම්භ කිරීම, අර්ථය කිරීම, ප්‍රවර්ධනය කිරීම, ප්‍රචාරය කිරීම, පැවැත්වීම, මුදල් සැපයීම, කළමනාකරණය කිරීම හෝ විධාන කිරීම නොකළ යුතුයි”

බැංකු පනතෙහි එන ඉහත සඳහන් විධි විධාන කඩ කරන ඕනෑම තැනැත්තෙක් වරදකරුවකු වන අතර, එවිට බරපතල වැඩ ඇතිව හෝ නැතිව අවුරුදු තුනකට නො වැඩි සිර දඬුවමකට හෝ රුපියල් මිලියන එකක් නොඉක්මවන දඩයකට හෝ එම සිර දඬුවම සහ දඩය යන දඬුවම් දෙකට ම හෝ යටත් විය යුතු ය. වරද සිදු කරන ලද්දේ සිතා මතාම හෝ දැන දැනම නැතහොත් එම ක්‍රියාව මගින් වෙනත් යම් තැනැත්තෙකුට අලාභයක් හෝ හානියක් සිදුවන බව දැන දැනම වන අවස්ථාවක ඔහු අවුරුදු තුනකට නො අඩු සහ අවුරුදු පහකට නො වැඩි කාලයක් සඳහා බරපතල වැඩ ඇතිව බන්ධනාගාර ගත කිරීමකට සහ රුපියල් මිලියන දෙකක් හෝ එම යෝජනා ක්‍රමයේ සහභාගිවන්නන්ගෙන් ලබාගත් බවට හෙළිවුන හෝ හෙළිකරන ලද එකතු වූ මුදලේ දෙගුණයක වටිනාකමින් යුත් ශ්‍රී ලංකා මුදල් යන දෙකෙන් වඩා වැඩි මුදලට සමාන දඩයකට ද ඔහු යටත් විය යුතුය.

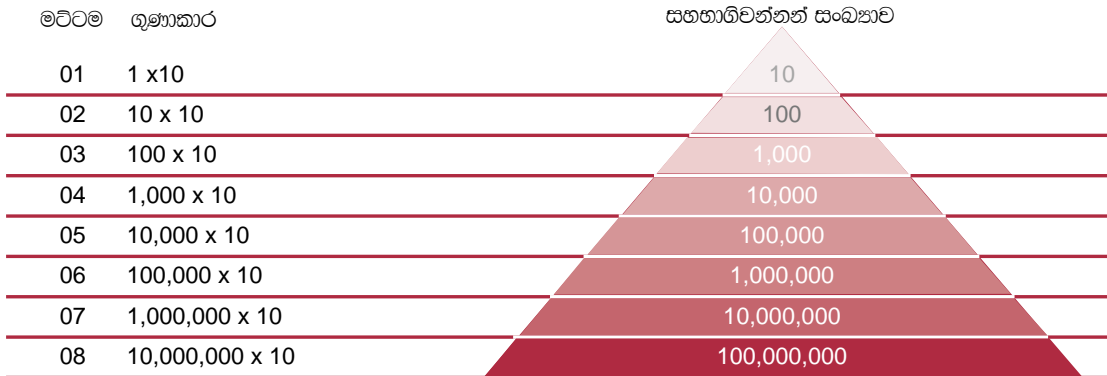
බැංකු පනතෙහි එන ඉහත විධි විධාන කඩකිරීම 2006 අංක 5 දරන මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීමේ පනත හා 2006 අංක 6 දරන මූල්‍ය ගනුදෙනු වාර්තාකිරීමේ පනත යටතේ ද “නීති විරෝධී කටයුත්තක්” ලෙස අර්ථ දක්වා ඇත. එබැවින් පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම මගින් උපයාගන්නා කවර හෝ මුදලක් මුදල් විශුද්ධිකරණය සඳහා හෝ ත්‍රස්තවාදී කටයුතු සඳහා යොදාගන්නා විටෙක පවරාගැනීමට සහ අහිමි කිරීමට යටත් වේ.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම වර්ග

මූලික වශයෙන් ශුන්‍ය පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමය හා නිෂ්පාදනයක් මත පදනම් වූ පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමය වශයෙන් පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම දෙකකි. ශුන්‍ය පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයේ දී නිෂ්පාදනයක් ඉදිරිපත් නොකරයි. නිෂ්පාදනයක් මත පදනම් වූ පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයේ දී අධි මිලකට මිල කරන ලද නිෂ්පාදනයක් මිලදී ගැනීම මගින්

1. නිෂ්පාදනයක් අලෙවිකිරීමට අයිතිය සහ
2. වෙනත් අය වැඩසටහනට සම්බන්ධ කර ගැනීම මගින් ප්‍රතිලාභයක් ලැබීමට අයිතියක් ලැබෙන අතර බොහෝවිට මේවා බහු ස්ථර හෝ ජාල අලෙවිකරණ ක්‍රම ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. එම නිසා නිෂ්පාදනය, පිරමිඩ ක්‍රමයේ යටා ස්වරූපය සැලවීම සඳහා යොදාගන්නා මුසාවකි. නිෂ්පාදනය මිලදී ගන්නන් සැබෑ

01 වන රූප සටහන - ශුන්‍ය පිරිමිබ ක්‍රම

ගනුදෙනුකරුවන් නොවේ. සත්‍ය වශයෙන්ම ඔවුන් අලෙවිකරුවන්ය. ඔවුහු වෙනත් අය බඳවා ගනු ලබන අතර ඔවුන්ට ද තවදුරටත් වෙනත් අය යෝජනා ක්‍රමයට බඳවාගැනීමේ හිමිකම ලැබේ. දැනට බහුලව ක්‍රියාත්මකවනු ලබන පිරිමිබ යෝජනා ක්‍රම වන්නේ බහු ස්ථර හෝ ජාල අලෙවිකරණ ක්‍රම ලෙස පෙනීසිටින පිරිමිබ යෝජනා ක්‍රමයි.

පිරිමිබ යෝජනා ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබන්නේ කෙසේද ?

දැනුම අඩු සහ මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයෙන් පෙළෙන පුද්ගලයන් ඉලක්ක කරමින්, මුදල්වලට ඔවුන්ගේ ඇති අධික තණ්හාව හා පහසුවෙන් රචවා පොළඹවා ගත හැකිබව දැඩිමො කරගනිමින් පිරිමිබ ක්‍රම ජනප්‍රිය කරවීමට සංවිධායකවරු ක්‍රියාකරති. වැඩි වෙහෙසකින් තොරව ඉක්මනින් ධනවත් වීමට හැකිය යන විශ්වාසය ඇති කර වංචනිකව ඔවුන් රචවනු ලබයි.

සාමාජිකයන් කුඩා සංඛ්‍යාවක් යෝජනා ක්‍රමය තුළට බඳවාගැනීම හැරුණු කොට වෙනත් කිසිවක් සිදු නොකොට විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් උපයා ගත හැකි බව කියමින් සහභාගිවන්නන් පොළඹවා ගනු ලබයි.

ඇතැම් අවස්ථාවල සහභාගිවන්නන් මුදල් සොයාගන්නා තෙක් ඔවුන් වෙනුවෙන් ප්‍රවර්ධකයෝම මුදලින් දයක වෙති. තම යෝජනා ක්‍රමයට සම්භාවනීය, කීර්තිමත් පිළිගැනීමක් ඇතිබව මහජනයාට ඒත්තුගන්වනුවස් ප්‍රවර්ධකයෝ ලෝ පහළ පුද්ගලයින්ගේ සහ සංවිධානවල නම් යොදගනිති. යෝජනා ක්‍රමය වෙත ජනතාව ඇදගැනීම සඳහා ප්‍රවර්ධකයෝ /සහභාගිවන්නෝ අතිප්‍රේරණ සමුළු පවත්වති. ඇතැම් විට යෝජනා ක්‍රමය තුළින් ඇතැමුන් දිනාගත් යස ඉසුරු, පෙන්වීමට සුඛෝපභෝගී යාන වාහන සහ / හෝ සුවිසල් මන්දිර සමග ගත් ඔවුන්ගේ ජායාරූප සම්මන්ත්‍රණවල දී ප්‍රදර්ශනය කරමින් ඉක්මනින් ධනවත්වීමට ආශා කරන පුද්ගලයින් මේ යෝජනා ක්‍රම තුළට අද්දවා ගැනීමට කටයුතු කරති.

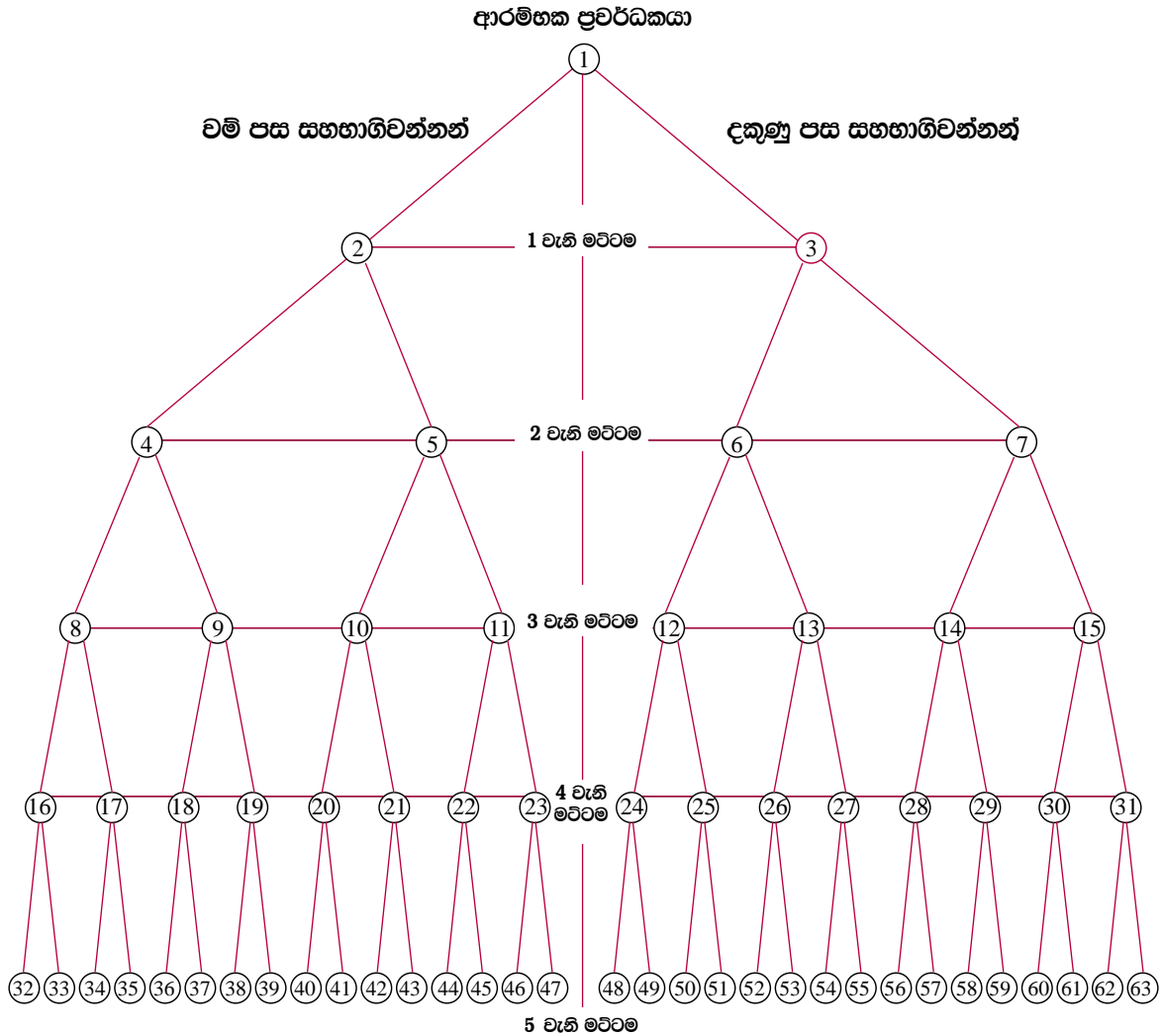
පිරිමිබ යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම

උද 01. ශුන්‍ය පිරිමිබ යෝජනා ක්‍රම

පුද්ගලයෙක් (ප්‍රවර්ධකයෙක්) පළමු මට්ටමේ දී තවත් පුද්ගලයින් 10 දෙනෙකු සහභාගි කරගෙන ඒ එකිනෙක පුද්ගලයා විසින් ඔහුට රුපියල් 100 බැගින් එවන ආකාරයේ යෝජනා ක්‍රමයක් ආරම්භ කරයි. මෙම පුද්ගලයන් 10 දෙනා තවත් පුද්ගලයින් 100 දෙනෙකු (එක් අයකු 10 දෙනා බැගින්) බඳවා ගනු ලබයි. මේ ක්‍රියාදාමය මේ ආකාරයෙන් අඛණ්ඩව සිදුවීම සඳහා අලුතින් සහභාගිවන්නන් ද තවත් 10 දෙනෙකු බැගින් බඳවාගනිමින් රුපියල් 100 බැගින් ප්‍රවර්ධකයාට එවිය යුතුයි. එක්තරා මට්ටමකදී ප්‍රවර්ධකයා යෝජනා ක්‍රමය තුළින් ඉවත්වන අතර ඔහුට තව දුරටත් ගෙවීමක් නොකෙරේ. දැන් 1 වන මට්ටමේ සිටින සහභාගිවන්නන් 10 දෙනා පිරිමිබයෙහි ඉහළට පිවිසෙන අතර (01 රූප සටහන බලන්න) පසු මට්ටම් වල සිටින සියලු ම සහභාගිවන්නන් විසින් 1 වන මට්ටමේ සිටින 10 දෙනා යෝජනා ක්‍රමයෙන් ඉවත්වන තෙක් රුපියල් 100 බැගින් වන තම ගෙවීම් ඔවුන්ට කළ යුතුයි. ඊට පසු 2 වන මට්ටමේ සිටින 100 දෙනා පිරිමිබයෙහි ඉහළට ප්‍රවේශවන අතර ක්‍රියාවලිය මේ ආකාරයෙන් අඛණ්ඩව සිදුවේ. 6 වන මට්ටමට ප්‍රවේශ වූ විට ආරම්භක ප්‍රවර්ධකයා යෝජනා ක්‍රමයෙන් ඉවත් වේ යැයි සිතුවහොත් ඔහුට කරන මුළු ගෙවීම් පහත පෙන්වන පරිදි රුපියල් 111,111,000 ක් වනු ඇත.

1 වන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන්ගෙන් ඔහු එකතු කරගන්නා මුදල	රු. 1,000
2 වන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන්ගෙන් ඔහු එකතු කරගන්නා මුදල	රු. 10,000
3 වන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන්ගෙන් ඔහු එකතු කරගන්නා මුදල	රු. 100,000
4 වන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන්ගෙන් ඔහු එකතු කරගන්නා මුදල	රු. 1,000,000
5 වන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන්ගෙන් ඔහු එකතු කරගන්නා මුදල	රු. 10,000,000
6 වන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන්ගෙන් ඔහු එකතු කරගන්නා මුදල	රු. 100,000,000
එකතු කරගන්නා මුළු මුදල	රු. 111,111,000

02 වන රූප සටහන - බහු ස්ථර අලෙවිකරණ/ ජාල අලෙවිකරණ පිරිමිඩ යෝජනා ක්‍රම

○ වෘත්තය තුළ සංඛ්‍යාවෙන් දැක්වෙනුයේ අදාළ මට්ටම වන විට යෝජනා ක්‍රමයට සම්බන්ධ වී ඇති පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාවයි.

කෙසේ වෙතත් 6 වන මට්ටමේ දී සහභාගිවන්නන් සංඛ්‍යාව මිලියනයක් වන බව 01 රූපසටහනින් අපට පැහැදිලි වේ. යෝජනා ක්‍රමය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මකවීමට 6 වන මට්ටමේ දී තවදුරටත් මිලියන දහයක සහභාගිවන්නන් සංඛ්‍යාවක් බඳවා ගැනීමට සිදුවේ. මිලියන විස්සකට අඩු ජනගහනයක් සිටින ශ්‍රී ලංකාවේ මෙය විය හැකියැයි සිතීම අසීරුය. කෙසේ වෙතත් 7 වන මට්ටමේ මිලියන දහයක සහභාගිවන්නන්ට 8 වන මට්ටමට ළඟාවීමට මිලියන සියයක් සහභාගිවන්නන් ශ්‍රී ලංකාව තුළින් බඳවාගැනීම කිසියේත් කළ නොහැකිවේ. සත්‍ය තත්ත්වය නම් 10 වන මට්ටමෙන් ජනගහනය ද ප්‍රමාණවත් නොවේ. **එමනිසා පිරිමිඩයෙහි බිඳ වැටීම සහ එහි පතුලේ සිටින සුවිශාල සංඛ්‍යාවක් වූ සහභාගිවන්නන්ගේ මුදල් අභිමිච්ච වැළැක්විය නොහැකිය.**

දැ 02 : නිෂ්පාදන පදනම් කරගත් පිරිමිඩ යෝජනා ක්‍රම

පිරිමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වාදෙන සමාගමක් රුපියල් 50,000 ක අධි මිලකට මිල කළ නිෂ්පාදනයක් විකුණයි. ගැනුම්කරුවෝ තවත් ගැනුම්කරුවන් බඳවාගැනීම මගින් කොමිස් ඉපැයීමට සුදුසුකම් ලබති. මෙම ගැනුම්කරුවෝ ද තවදුරටත් ගැනුම්කරුවන් බඳවාගැනීම මගින් කොමිස් මුදල් ඉපැයීමට සුදුසුකම් ලබති. කෙසේ වෙතත් රුපියල් 10,000 ක 1 වැනි කොමිස් මුදල සහභාගිවන්නෙකුට ලබාගත හැකි වන්නේ ධුරාවලියේ ඔහුට පහළ සහභාගිවන්නන් සංඛ්‍යාව අවම වශයෙන් 10 ක් වූ විට සහ 02 වන රූප සටහනේ දැක්වෙන පරිදි සහභාගිවන්නන් පෙළගැස්වූ විට ඔහුගේ වම් පස සහභාගිවන්නන් සංඛ්‍යාව 5 දෙනෙකු හා දකුණු පස සහභාගිවන්නන් සංඛ්‍යාව 5 දෙනෙකු

විශේෂ සටහන 1 පොත්සි යෝජනා ක්‍රම

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයේ අංග ලක්ෂණවලට සමාන වෙනත් මූල්‍ය වංචා විදියකි පොත්සි ක්‍රමය මෙම නම යොදා ඇත්තේ 1919 - 1920 කාලයේ වාල්ස් පොත්සි නැමැත්තා මෙවැනි ක්‍රමයක් දියත් කළ පසුවය. මෙහිදී මධ්‍යගත සමාගමක් හෝ පුද්ගලයෙක් හෝ ආකර්ශනීය ප්‍රතිලාභයක් ලබාදෙන ඵලදායී ආයෝජනයන්හි මුදල් යොදවන බවට පවසමින් ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් වංචනිකව අරමුදල් රැස්කරයි. සත්‍ය වශයෙන්ම සිදුවන්නේ පසුව සම්බන්ධ

වූ ආයෝජකයන්ගේ අරමුදල් යොදාගෙන කලින් ආයෝජකයන්ට පොරොන්දු වූ ගෙවීම් සිදුකිරීමයි. අරමුදල් ගලාප්ම නැවැත්වීම වැළැක්විය නොහැකි වූ විට යෝජනා ක්‍රමය බිඳ වැටෙයි. පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයේ මෙන් නොව පොත්සි ක්‍රමයේ දී සහභාගිවන්නන් තමන් සම්බන්ධ වන යෝජනා ක්‍රමයේ සහභාගිය කවරාකාරයේ එකක්ද යන්න නොදනී.

වුවහොත් පමණි. පසුව යෝජනා ක්‍රමයට ඇතුළුවන්නන් ද තවත් 10 දෙනෙකු (එනම් දකුණු පසට 5 දෙනෙකු හා වම් පසට 5 දෙනෙකු ලෙස) මෙසේ බඳවාගත් කළ කොමිස් මුදල් උපයයි. මෙසේ දකුණු පසින් හා වම් පසින් 5 දෙනෙකු බැගින් සිටින සේ පහළ මට්ටම්වල දී නව සහභාගිවන්නන් 10 දෙනෙකු බැගින් බඳවාගනු ලබන සෑම අවස්ථාවක ම ධුරාවලියේ ඉහළ සිටින්නන්ට තවදුරටත් කොමිස් මුදල් හිමිවේ.

02 වන රූපසටහනේ දැක්වෙන ලෙසට, දැන් ධුරාවලිය “තුලින ද්විගුණ” ආකාරයෙන් අඛණ්ඩව පැතිරේ යැයි උපකල්පනය කරමු. මෙසේ යෝජනා ක්‍රමය 5 වන මට්ටම දක්වා වර්ධනය වනවිට 63 දෙනෙකු ඊට ඇතුළත්ව සිටිනු ඇත. නිෂ්පාදනයක් රුපියල් 50,000 ක් යන පදනම මත 5 වන මට්ටමේ දී සමාගමේ මුළු අලෙවිය රුපියල් 3,150,000 (රුපියල් 50,000 X 63) කි. මෙම ක්‍රියාවලියේ දී සමාගම විසින් අවස්ථා 17 ක දී පුද්ගලයින් 07 දෙනෙකුට (ආරම්භක ප්‍රචාරකයාට කොමිස් 07 වතාවක්ද පළවන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන් එකිනෙකාට කොමිස් 03 වතාවක් ද 2 වන මට්ටමේ සහභාගිවන්නන්ට කොමිස් 1 වතාවක් ද වශයෙන්) කොමිස් මුදල් ගෙවනු ඇත. ඒ අනුව මුළු කොමිස් මුදල රුපියල් 17,000 ක් (මුළු විකුණුම්වලින් සියයට 5.4 ක් පමණි) වනු ඇත. එමෙන්ම මෙම මට්ටම වන විට කොමිස් උපයා හිඬවන්නේ සහභාගිවන්නන් මුළු සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 11 ක් පමණි. ඒ අනුව සහභාගිවන්නන් මුළු සංඛ්‍යාවෙන් කොමිස් මුදල් උපයන්නේ ඉතා සුළු කොටසක් පමණක් බව පැහැදිලිවේ. එමනිසා සැබැවින් ම මෙ මගින් වාසි ලබන්නේ යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරන සමාගමයි. පිරමිඩයෙහි පතුලේ සිටින සහභාගිවන්නන් විශාල පිරිසක් යෝජනා ක්‍රමයෙහි නොවැළැක්විය හැකි බිඳවැටීමත් සමග පාඩු ලබන්නන් බවට පත්වන අතර ඔවුන්ට අධි මිලකට මිල කරනු ලැබූ භාණ්ඩයක් පමණක් ඉතිරි වනු ඇත.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම ලොතරැයි ක්‍රමවලට වඩා වෙනස් ද ?

ඔව්, මන්ද , සහභාගිවන්නන් සෑම අයෙකුටම දිනීමේ අවස්ථා සමානව හිමිවන්නේ නැති නිසාය. පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක එහි

සංවිධායකයා සෑම අවස්ථාවක ම ජයග්‍රාහී මට්ටමක සිටී. පසුව ඊට සහභාගිවන විශාල බහුතරයක් සෑම විටම පාඩු ලබන්නෝය.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම බිඳ වැටෙන්නේ මන්ද ?

▲ සහභාගිවන්නන්ගේ සංඛ්‍යාව සීමිත වීම.

ඉහත විස්තර කළ ආකාරයට පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම රඳා පවතින්නේ ගුණෝත්තර ශ්‍රේණියක ආකාරයෙන් සහභාගිවන්නන්ගේ සංඛ්‍යාව වර්ධනය වීම මතයි. එනම් පුද්ගලයන් “n” සංඛ්‍යාවක් බඳවාගත් පුද්ගලයෙක් ගතහොත් ඔහු බඳවාගත් ඒ එකිනෙක පුද්ගලයන් ද තවත් පුද්ගලයන් “n” සංඛ්‍යාවක් මෙසේ බඳවාගැනීමෙන් සහභාගිවන්නන්ගේ සංඛ්‍යාව “n” ගුණයෙන් ඉහළ යයි. “n” සංඛ්‍යාව ඉතා කුඩා එකක් වුවත් කුඩා පියවර කිහිපයක් ගිය පසු සාපේක්ෂ වශයෙන් සහභාගිවන අයගේ සංඛ්‍යාව ඉතා විශාල ලෙස ඉහළ යයි.

01 වන රූප සටහනේ දැක්වෙන පරිදි පුද්ගලයන් 10 දෙනෙකු බඳවාගත යුතු නම් පියවර 7 ක් තුළදී මිලියන 10 ක ඊට බැඳේ. ශ්‍රී ලංකාව වැනි ජනගහනයක් සහිත රටක මෙවැනි පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයකට වැඩි කලක් පැවතීමේ හැකියාවක් නොමැත. මේ අවස්ථාවේ පිරමිඩය බිඳ වැටෙන අතර ඊට සහභාගි වූ බහුතරයකට තම මුදල් අහිමිවේ.

▲ අලුතෙන් ධනය උත්පාදනය කිරීමක් සිදුනොවන අතර යම් සහභාගිවන්නකු ලබන එක ම ධනය වන්නේ වෙනත් සහභාගිවන්නන්ට අහිමි වන ධනයයි.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක් තුළ අලුතින් ධනය උත්පාදනය වීමක් සිදුනොවේ. එය සහභාගිවන්නන් තම මුදල් කළු පෙට්ටියකට දැමීම හා සමානය යෙදු මුදල් බෙදාහැරීමේ දී ඇතැම් පුද්ගලයන්ට තමන් යෙදු මුදලට වඩා වැඩි මුදලක් ලැබීමට නම් අතිවාරයෙන්ම පුද්ගලයන් කොටසකට තමන් යෙදු මුදල් අහිමි විය යුතුය. එම නිසා සුළු පිරිසකට වාසි ලැබීමට බහුතරයක් පාඩු විඳිය යුතුවේ.

පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම අඩන්තිය පවතින්නේ මන්ද ?

▲ ඊට හොඳුරු වුවෝ ලැජ්ජාව නිසා නිහඬව සිටී.

තමන් වටහාගත නොවූ ලැජ්ජාව නිසා මුදල් අහිමි වූ පුද්ගලයෝ සත්‍ය හෙළිදරව් නොකරති. මීට හොඳුරු වුවෝ බොහෝවිට පාඩු විඳින්නන් ලෙස තමන්ටම දෙස් පවරා ගනිති.

▲ භ්‍රමණික ද්වාර කණ්ඩායම්

පාඩු ලැබුවන් ඉවත්ව යැවීමට නව සාමාජිකයන් විසින් ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජිකයන් සමග පිරිමිබයෙහි පහළ ස්ථර භ්‍රමණික ද්වාර කණ්ඩායම් බවට පත්වේ.

▲ දැඩි පෙළඹවීම සහ දැඩි බලපෑම

ප්‍රවර්ධකයෝ නිරතුරුවම ම රජයේ නිලධාරීන් දැඩි ලෙස පොළඹවන අතර දේශපාලන පක්ෂ සඳහා නිරතුරුවම අනුග්‍රහ දක්වමින් ඔවුන්ගේ හොඳ හිත දිනාගනිති.

▲ ප්‍රවර්ධකයන් විසින් කරනු ලබන රැවටීම්

ප්‍රවර්ධකයෝ යෝජනා ක්‍රමයට සහභාගිවන්නන්ට කරනු ලබන ගෙවීම්වල සාමාන්‍ය මට්ටම් කිසිවක් හෙළිදරව් නොකරන අතර පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමයෙන් වඩා උපයාගත් අනුපාතයක් වූ ගනුදෙනුකරුවන් (සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රවර්ධකයන්ම) කෙරෙහි පමණක් අවධානය යොමු කොට ඔවුන් ඉස්මතු කර පෙන්වති.

▲ යෝජනා ක්‍රමයෙහි සංකීර්ණතාව

ප්‍රවර්ධකයෝ සාමාන්‍ය පුද්ගලයන්ට සත්‍ය ස්වභාවය වටහා ගැනීමට අපහසුවන සේ නිතරම යෝජනා ක්‍රමයට හා ඊට සම්බන්ධ නීතිරීති සඳහා සංකීර්ණ බවක් හඳුන්වා දෙති.

පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම මගින් සිදුව ඇති අලාභ හානි

▲ පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම සැලසුම් කර ඇති ආකාරය අනුව, එවැනි ක්‍රමයක නොවැළැක්විය හැකි බිඳවැටීමක් සමග ඊට සම්බන්ධ වන විශාල පිරිසකට (සාමාන්‍යයෙන් 90%-99%) පාඩු විඳීමට සිදුවේ. මෙවැනි යෝජනා ක්‍රමවල බිඳ වැටීම සමාජ නොසන්සුන්තාවයට හා ප්‍රවණ්ඩත්වයට මං පාද ඇත. විශාල පරිමාණයෙන් පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමයක් රටක ක්‍රියාත්මක වීමෙන් ඇතිවිය හැකි අහිතකර ප්‍රතිඵල වලට උදාහරණයකි, 02 වන විශේෂ සටහනෙහි දැක්වෙන ඇල්බේනියානු අත්දැකීම.

▲ හිත මිතුරන් හා ඥාතීන් යෝජනා ක්‍රමයට බඳවාගැනීමට සිදුවන බැවින් පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම බිඳ වැටීම මානව සම්බන්ධතාවලට අහිතකර බලපෑම් ඇතිකරයි. දික්කසාද

හා සිය දිවිනසාගැනීමිවලට පවා පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම හේතු වී ඇති බව හඳුනාගෙන ඇත.

▲ පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමවලට සම්බන්ධ වන සමහරක් ජ්‍යෙෂ්ඨ වනවිටත් මූල්‍යමය අතින් අවදානම් මට්ටමක සිටින බැවින් පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම වැටීමත් සමග ඔවුන්ට දුර්වලතාවයේ ගිලිගාමට සිදුවනු ඇත. විශාල පරිමාණයෙන් පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක වීමේ දී පිරිමිබයෝජනා පත්‍රලේ සිටින විශාල පිරිසකගේ අරමුදල් එහි මුදුන් මට්ටමේ සිටින කිහිපදෙනෙකු වෙත ඇදී යාම හේතුවෙන් ආදායම් බෙදී යාමේ සැලකිය යුතු වෙනසක් සිදුවීමෙන් රටක ආදායම් ව්‍යාප්ති විෂමතාව ඉහළ යා හැකිය.

▲ පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමය තුළින් උපයාගන්නා ආදායම මගින් ආපසු ගෙවීමේ අපේක්ෂාවෙන් ඇතැම් කුලුණ මූල්‍ය ආයතනවලින් ණයට ලබාගත් අරමුදල් මේ කටයුතු සඳහා යොදාගත හැක. යෝජනා ක්‍රමය බිඳවැටීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ණය ලබාගත් පුද්ගලයන් ණය ආපසු ගෙවීම පැහැර හැරීම විශාල පරිමාණයෙන් සිදුවීමෙන් ආර්ථිකයේ මූල්‍ය අස්ථායීතාවක් ඇතිවිය හැකිය.

▲ පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමයකට සහභාගිවීම සඳහා ගෙවීම් විදේශ මුදලින් කළයුතු වූ විටෙක එක් රටකින්, පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන වෙනත් රටකට සැලකිය යුතු විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් ගලායාමක් සිදුවේ. මෙය විදේශ විනිමය අනුපාතයේ තියුණු වෙනස්වීම්වලට, ගෙවුම් ශේෂ ගැටලුවලට සහ රටෙහි විදේශ විනිමය සංචිතය අඩුවීමට හේතුවිය හැකිය.

▲ පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමය තුළින් අනාගතයේ ආදායම් ලැබේ යැයි අපේක්ෂාවෙන් සහභාගිවන්නන් විසින් භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා කරනු ලබන ඉල්ලුම ඉහළ යා හැකිය. මෙය රටක උද්ධමනයට ද ආනත සඳහා වන ඉල්ලුම ඉහළ යාමෙන්, ජංගම ගිණුමේ පිරිහීමට ද හේතු විය හැකිය. පිරිමිබයෙහි නොවැළැක්විය හැකි බිඳවැටීමක් සමග බොහෝ පුද්ගලයන් පාඩු ලබන්නන් බවට පත්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අවධමනයට සහ නිෂ්පාදනයේ පහළ වැටීමකට මං පාදමින් ඉල්ලුම සංකෝචනය විය හැකිය.

▲ පිරිමිබයෝජනා ක්‍රමවලට සහභාගිවන්නන් තම ඉතුරුම් ඵලදායී ආයෝජනවල නොයොදා මෙවැනි යෝජනා ක්‍රමවල යෙදවීමෙන් පිරිමිබයෝජනා ක්‍රම රටක ඉතුරුම් හා ආයෝජනය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් ඇති කරයි. එමෙන්ම මෙම කටයුතුවල පුර්ණාකලිතව යෙදීම සඳහා පුද්ගලයන් ඵලදායී ආර්ථික කටයුතුවලින් ඇදගැනීමෙන් මානව සම්පත හා කාලය වැනි සම්පත්වල අනිසි භාවිතයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිෂ්පාදනය පහළ වැටේ.

විශේෂ සටහන 2

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම සම්බන්ධ ඇල්බේනියානු අත්දැකීම්

පශ්චාත් සංක්‍රාන්ති අවධියට ආසන්න කාලයේ ඇල්බේනියාවේ විධිමත් මූල්‍ය අංශයේ පැවති දුර්වලතා හේතුවෙන් අවිධිමත් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළක් පැන නැගී ඇතර එවකට සිටි බලධාරීන් විසින් ජවාවට ඉඩහැර දුන් නිසා. මෙම අවිධිමත් සමාගම්වලින් ආර්ථික වර්ධනයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලැබෙනු ඇතැයි ද සැලකිණි. මේවා අතර ඇතැම් සමාගම් තැන්පතු භාරගැනීම ද ණය සැපයීම ද කළ අතර තවත් ජවාව ආයෝජනය සඳහා ඉතා ඉහළ පොලියකට ණය ලබාගැනීම කළහ. පසුව සඳහන් කළ සමාගම්වල ව්‍යාපාරික කටයුතුවල නියම සවරාපය හඳුනා නොගැනිණි. මෙම ව්‍යාපාර ආරම්භයේ සිටම පිරමිඩාකාර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රම ලෙස පැවතුනා හෝ එතෙක් පැවති ව්‍යාපාර ම පසුව පිරමිඩාකාර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමවලට පරිවර්තනය වුවා හෝ වන්නට ඇත. ඔවුහු සුළු ව්‍යාපාරිකයන් සඳහා ඉතාමත්ම ලාභදායී ආයෝජන අවස්ථා ඇති බව පවසමින් එම පදනම මත ආයෝජකයන්ට යථාරූපී නොවන ඉහළ පොලියක් හා ප්‍රතිලාභ ගෙවීමට පොරොන්දු වූහ. සැබැවින්ම මොවුන් කළේ ව්‍යාජ තත්වයක් මවාපෑම පමණි. 1996 මුල් කාලයේ බොහෝ සමාගම් මෙවැනි කටයුතුවල නිරත වූ අතර අරමුදල් ලබාගනු වස් වැඩි තැන්පත්කරුවන් පිරිසක් ආකර්ශනය කරගැනීම සඳහා තරගකාරී ලෙස පොලී අනුපාත ඉහළ දැමීම සිදුකරන ලදී. මිනිස්සු සිය දේපළ ද ගොවියෝ සිය සත්ව ගොවිපොළ ද විකුණා දමා මෙම

යෝජනා ක්‍රමවල මුදල් යෙදවූහ. ඇතැමෙකු ඉන් ලැබෙන පොලියෙන් පමණක් ජීවත්වීමට ඉතාමත් ම ලැදි වූ නිසා සේවා යෝජකයින්ට ශ්‍රමිකයන් සෙවීම උගහට විය. මේවායේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ උපරිම අවස්ථාවේ දී පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමවල වගකීම්වල නාමික වටිනාකම 1996 ද.දේ.නි යෙන් අඩක් පමණ වූ බව ගණන් බලා ඇත. 1996 යම් අවස්ථාවක යෝජනා ක්‍රමවල ඔරොත්තුදීමේ නොහැකියාව නිසා ගෙවීම් කටයුතු කිරීම පැහැර හරින්නට වූහ. තැන්පත්කරුවන්ට අඩණ්ඩුව ලැබුණු ගෙවීම් නතර වූ විට මහජන උද්ඝෝෂණ, විරෝධතා ආදිය පැන නැගිණි.

මාස 04 වැනි කෙටි කාලයක් තුළ පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කළ සියලුම සමාගම් බිඳ වැටුණි. මෙම සිදුවීම නිසා ඇල්බේනියාවේ පැවති රජය බිඳ වැටුණ අතර එහි අරාජික තත්වයක් ඇති විය. ඉන් අතිවිශාල සමාජ ආර්ථික පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවිය. පුළුල්ව පැතිරුණු සිවිල් කෝලාහල නිසා 1997 නිෂ්පාදනයේ ඇති වූ ඇස්තමේන්තු කරන ලද සංකෝචනය 7% ක් පමණ විය. 2000 කට වැඩි පිරිසකගේ ජීවිත අහිමි වූ අතර සමාගම්වල කෙරුණු ප්‍රඥාගෝචර නොවූ ආයෝජන ආපසු නොලැබීම නිසා හෝ ප්‍රවණ්ඩ ක්‍රියාවලින් සිදුවූ දේපළ විනාශය නිසා හෝ දහස් ගණනක් දුගීභාවයට පත් වූහ.

මූලාශ්‍රය : Chris Jarvis: *The rise and fall of Pyramid Schemes in Albania.* IMF Working Paper, July 1999.

පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම හඳුනාගන්නේ කෙසේ ද?

වර්තමානයේ බොහෝ පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම බහු ස්ථර හෝ ජාල අලෙවිකරණ ක්‍රම ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. විශේෂයෙන් මෙවැනි යෝජනා ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම නීතිය උල්ලංඝනය කිරීමක් ලෙස වර්තමානයේ සැලකෙන බැවින් මේවාට සම්බන්ධ වීමෙන් වැළකී සිටිය යුතු වේ.

පහත සඳහන් හෝඬුවාවන් ඔබට පිරමිඩ ක්‍රම හඳුනාගැනීමට උපකාරී වනු ඇත.

- ▲ **ඉතා අඩු වෙහෙසකින් මුදල් කන්දරාවක් ඔබට ඉපැයිය හැකි යැයි කියන ඕනෑම පුද්ගලයෙකුගෙන්**

පරිස්සම්වන්න. නියත වශයෙන් ම ඔවුන් සත්‍ය වසන්කරමින් ඔබ මුලාකිරීමේ යෙදී සිටී. ඔබට ඔබේ මුදල් අහිමි වනවා පමණක් නොව, සාපරාධී වංචා කිරීම හේතුවෙන් නීතිය ඉදිරියේ වරදකරුවෙකු වීමට ද සිදුවිය හැක.

- ▲ **නිෂ්පාදනයේ නෛසර්ගික වටිනාකමට වඩා වැඩි අධි තක්සේරුවක් යටතේ මිල කරන ලද නිෂ්පාදනයන් අලෙවි කරන සහ වෙනත් ගැනුම්කරුවන් බඳවාගැනීම වෙනුවෙන් කොමිස් ප්‍රදානය කරන අලෙවි සැලසුම්වලින් වැළකෙන්න.** මුදල් ආපසු දීමේ වගකීම් සහතිකයක් ඇතුළත් වුවත් මුදල් ආපසු ලබාගැනීම සඳහා

කිසිසේත් සපුරාලිය නොහැකි කොන්දේසි තිබීමට ඉඩ ඇති බැවින් පරීක්ෂණය වන්න.

- ▲ **පහළ ස්ථරවල සිටින්නන් සංඛ්‍යාවේ අඩුණ්ඩ වර්ධනයත් සමග ගුණෝත්තර ශ්‍රේණියක ආකාරයෙන් වැඩිවන අනුපාතයකින් මුදල් ඉපැයිය හැකිකැඩ පවසන සැලසුම්වලින්, එනම් ඔබ විසින් කරනු ලබන අලෙවිය අනුව නොව, ඒ වෙනුවට ඔබ විසින් බඳවාගන්නා ලද පුද්ගලයන් කරනු ලබන විකුණුම් අනුව කොමිස් ගිණිවිදි සැලසුම්වලින් පරීක්ෂණය වන්න.**
- ▲ **අලෙවිය මත නොව බඳවාගැනීම පදනම් කරගෙන ඉදිරියට යන ප්‍රවර්ධකයින් විසින් මහජනතාවට භාණ්ඩ අලෙවිකරනවා වෙනුවට සාමාජිකයන් බඳවාගැනීම ඉලක්ක කර ගනිමින් පුහුණු වැඩසටහන් හා අභිප්‍රේරණ සම්මන්ත්‍රණ පවත්වන සැලසුම් වලින් වැළකෙන්න.**
- ▲ **අලෙවිකරුවන් විශාල සංඛ්‍යාවක් ඔවුන්ගේ ආදායමින් වැඩි කොටසක් අලෙවිය මගින් ඉපැයූ බවට පැහැදිලි සාක්ෂි නොමැති සැලසුම්වලින් ඉවත්වන්න.** නිත්‍යානුකූල බහු ස්ථර අලෙවිකරණ ක්‍රම, බෙදහරින්නන් ජාලයක් මගින් භාණ්ඩ හා සේවා අලෙවිකරනු ලබන අතර ඔවුන්ට කොමිස් ගෙවීම ද අවසන් පාරිභෝගිකයාට (යෝජනා ක්‍රමයට තවත් අය බඳවා ගැනීමේ ගිණිකම ලැබීම සඳහා නොව තමන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා භාණ්ඩ මිලදී ගන්නා අය) භාණ්ඩ හා සේවා අලෙවිකරීම හා සම්බන්ධ වේ. අවසන් පාරිභෝගිකයන් සඳහා භාණ්ඩ අලෙවි නොකිරීම පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම සැබෑ බහු ස්ථර අලෙවිකරණ යෝජනා ක්‍රමවලින් වෙන්කොට හඳුනාගත හැකි ප්‍රධාන ලක්ෂණයයි. කෙසේ වෙතත් වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මක වන බොහෝ බහු ස්ථර අලෙවිකරණ ක්‍රම පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම වේ.

- ▲ **ප්‍රාදේශීය අලෙවි අවස්ථා පරයමින් නව අලෙවි නියෝජිතයන්ගේ අසීමිත අධිකාරිත්වය අවධාරණය කරමින් ඉදිරිපත් කෙරෙන සැලසුම්වලින් ඉවත්වන්න.**
- ▲ **අලෙවිකරණ ක්‍රමයකට සහභාගිවීමෙන් හදිසියේ ලැබුණු මහත් ධනයක් පිළිබඳව පවසන අයගේ පෙළඹවීම්වලින් පරීක්ෂණය වන්න.** එසේ කිරීම වෙනුවෙන් ප්‍රවර්ධකයන් ඔවුන්ට ගෙවීම් කරනවා විය හැක.
- ▲ **කිසිදු සම්මන්ත්‍රණයක දී හෝ තීරණ ගැනීමට අපහසු වෙනත් එවැනි අවස්ථාවක අලෙවිකරණ ක්‍රමයකට සහභාගිවීම සඳහා කිසිදු ගෙවීමක් හෝ ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමක් හෝ නොකරන්න.** යෝජනා ක්‍රමය පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රමයක් දැයි විමසීමෙන් වන්න. ඒ පිළිබඳ අවසන් තීරණයක් ගැනීමට පෙර ගණකාධිකාරීවරයෙකු, නීතිඥයෙකු හෝ බැංකුකරුවෙකු වැනි දැනුමැති පුද්ගලයෙකු සමග සාකච්ඡා කරන්න.
- ▲ **“ව්‍යාපාරික අවස්ථා”, “ඉක්මනින් ධනවත් වන්න” ලෙස අන්තර් ජාලය මගින් හෝ ඉල්ලීමකින් තොරව විද්‍යුත් තැපෑලෙන් ඉදිරිපත් කෙරෙන යෝජනා ක්‍රමවලට නොරැඹෙන්න.** ඉලෙක්ට්‍රොනික වාණිජ්‍යයේ වර්ධනයත් සමග පිරමිඩ යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරන්නන් ඉතා අඩු පිරිවැයකින් ලොව පුරා, සාමාජිකයන් ආකර්ශනය කර ගැනීම සඳහා ඉලෙක්ට්‍රොනික මාධ්‍ය වැඩි වැඩියෙන් භාවිතයට ගනිති.
- ▲ **රහසිගත සැලසුම්, විදේශ සම්බන්ධතා හා සුවිශේෂ සම්බන්ධතා ඇතැයි කියන යෝජනා ක්‍රමවලින් ඇත්වන්න.** පොත්සි මූල්‍ය වංචාවෙහි නිර්මාතෘ වූ චාල්ස් පොත්සි ඔහුගේ යෝජනා ක්‍රමයට පහසුවෙන් පිරිස් පොළඹවා ගැනීම සඳහා මෙවැනි ප්‍රකාශ කර ඇත.